

Asia: VN/24196/2023

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Työperäistä hyväksikäyttöä koskevan sääntelyn muuttaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mietinnössä esitetään, että kiskonnantapaista työsyrintää koskeva rikossäännös ehdotetaan korvattavaksi kiskontaa työelämässä ja törkeää kiskontaa työelämässä koskevilla säännöksillä. Esitys on kannatettava.

Perusmuotoisesta tekemuodosta esitetään poistettavaksi syrjintäelementti. Keskeiseksi tunnusmerkistötekijäksi nousisi työntekijän hyväksikäyttö riippumatta siitä, liittyykö tilanteeseen syrjintää. Käytännössä rangaistavuuden ala laajenee, kun tunnusmerkistö ei enää edellyttäisi syrjintäperusteen selvittämistä.

Lainsäädäntömuutos selkeyttää sääntelyä, koska hyväksikäytöstä työelämässä säädettäisiin rangaistavaksi nimenomaan rikoslain työrikosluvussa.

Käräjäoikeus pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa tunnusmerkistötekijöitä ja käsitteitä kuvattaisiin säännösten soveltamisen kannalta mahdollisimman selkeästi ja konkreettisesti.

Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi rikoslain 47 luvun 3 §:ssä säädettyä työsyrintää, joka erityissäännöksenä syrjäyttää rikoslain 11 luvun 11 §:ssä säädetyn syrjinnän. Jos käsillä olevaan tapaukseen liittyy myös syrjintää, tulee tällainen menettely esityksen mukaan erikseen rangaistavaksi työsyrintänä. Tärkeää on, että rikosten yhtymisen näkökulmasta lain esitöissä tuodaan selkeästi esille ne oikeushyvät, joita uudella rikossäännöksellä suojellaan ja se, miten suojeltavat oikeushyvät eroavat muista rikossäännöksistä.

Vakavammat hyväksikäyttöteot esitetään säädettäväksi rangaistavaksi törkeänä kiskontana työelämässä. Esitys on kannatettava. Kuten työryhmämietinnössä todetaan, oikeuskäytännössä ei ole aina tunnistettu kiskontasäännöksen soveltumista käsillä olevaan tapaukseen. Esitys selkeyttää sääntelyä ja yhtenäistää oikeuskäytäntöä.

Sääntelyn soveltamisen kannalta on perusteltua, että esitetyissä säännöksissä hyödynnetään soveltuvien osin nykyisissä kiskonnantapaista työsyRJintää, kiskontaa ja törkeää kiskontaa koskevissa säännöksissä käytettyjä tunnusmerkistötekijöitä, jolloin voimassa olevaa sääntelyä koskevat tulkintakannanotot ja oikeuskäytäntö ovat monilta osin hyödynnettävissä uutta sääntelyä sovellettaessa.

Työryhmämietinnössä tuodaan useassa kohtaa esille, että sääntely on osittain päällekkäistä ihmiskauppasääntelyn kanssa. Esityksessä on todettu, että törkeää kiskontaa työelämässä koskevassa säännös syrjäytyisi, jos tapaukseen olisi sovellettava rikoslain 25 luvun 3 §:n mukaista ihmiskauppasäännöstä tai sen törkeää tekemuotoa saman luvun 3a §:ssä. Rajaveto arvioitaisiin esityksen mukaan yleisten oppien mukaisesti, kuin on tähän asti tehty arvioitaessa törkeän kiskonnan ja ihmiskaupan välistä rajanvetoa. Sääntelyä on mahdollista selkeyttää tässä yhteydessä. Ei ole ideaalia, että rajanvedot jäisivät edelleen lainkäyttäjälle. Jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä poistamaan rangaistussäännösten päällekkäisyydet tarkistamalla tunnusmerkistöjä.

Rangaistusasteikko on yhdenmukainen kiskontaa ja törkeää kiskontaa koskevien säännösten kanssa. Rangaistusasteikot eivät muutu.

Oikeushenkilön rangaistusvastuuta ja liiketoimintakieltoa koskevat ehdotukset ovat myös perusteltuja ottaen huomioon, että rikoksia tehdään usein oikeushenkilöiden harjoittaman liiketoiminnan yhteydessä.

Lopuksi kiinnitetään huomiota siihen, että muutosten voidaan arvioida lisäävän viranomaisten työmäärää. Viranomaisille on taattava lain muutosten edellyttämät riittävät resurssit. Viime vuosina on tehty useita muutoksia osoittamatta lisäresursseja, vaikka muutokset ovat lisänneet eri viranomaisten työtä.

Pakkala Sirpa
Helsingin käräjäoikeus

Jokela Henna

Helsingin käräjäoikeus - Lausunnon valmistellut käräjätuomari Minna
Hällström